

ความตั้งใจที่จะประกอบการเพื่อสังคม: กรณีนักศึกษา
หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
Social Entrepreneurship Intention: A Case
of Bachelor of Business Administration Program
Students; Faculty of Management Science,
Dhonburi Rajabhat University

(Received: October 13, 2022 Revised: June 7, 2023 Accepted: December 20, 2023)

จิระพงศ์ เรืองกุล¹, ปกรณ์ โอภาสวิทยารักษ์²
Jirapong Ruanggoon, Pakorn Opasvitayarux

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบความตั้งใจที่จะประกอบการเพื่อสังคม ของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี 2) ทำนายโอกาสที่นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี จะเปิดวิสาหกิจเพื่อสังคม ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกส์ ผลการวิจัย พบว่า

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
E-mail: jirapong.r@dru.ac.th

²อาจารย์พิเศษ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
E-mail: pakorn.o@dru.ac.th

องค์ประกอบความตั้งใจที่จะประกอบการเพื่อสังคมของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มี 4 ประการ ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมเพื่อแก้ปัญหาสังคม ความเข้าใจผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาสังคม และความเชื่อมั่นตนเองในการแก้ปัญหาสังคม ตัวแปรที่สามารถทำนายโอกาสที่นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี จะเปิดวิสาหกิจเพื่อสังคม ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมเพื่อแก้ปัญหาสังคม และความเข้าใจผู้ด้อยโอกาสทางสังคม มีความถูกต้องของการทำนายร้อยละ 68.5 ผลการวิจัยที่ได้นี้สามารถนำไปปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคมของนักศึกษาในอนาคต

คำสำคัญ: ผู้ประกอบการ ความตั้งใจที่จะประกอบการเพื่อสังคม
วิสาหกิจเพื่อสังคม

Abstract

The objectives of this research were: 1) to analyze the components of social entrepreneurship intention among Bachelor of Business Administration (BBA) students in the Faculty of Management Science at Dhonburi Rajabhat University, and 2) to predict the likelihood of these students establishing a social enterprise. The research used quantitative methods, and data was collected from 400 BBA students at the Faculty of Management Science, Dhonburi Rajabhat University using questionnaires. The data was analyzed by exploratory factor analysis and logistic regression analysis. The results indicated that social entrepreneurship intention among BBA students of the Faculty of Management Science at Dhonburi Rajabhat University had four components: Social support for problem-solving, empathy for the disadvantaged, personal experience with social issues, and self-efficacy in tackling social problems. Variables that could predict the likelihood of these students establishing a social enterprise included social support to solve social problems and empathy for those who are socially disadvantaged, with a 68.5% prediction accuracy. These findings offer valuable insights for designing academic programs and initiatives that nurture and guide future social entrepreneurs.

Keywords: Entrepreneur, Social Entrepreneurship Intention, Social Enterprise.

บทนำ

ปัญหาสังคมในประเทศไทยมีหลายประการ เช่น ปัญหาความยากจน ความเหลื่อมล้ำช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวย คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม และปัญหาของกลุ่มคนที่ขาดโอกาสทางสังคม ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนส่วนใหญ่ ดังนั้น การแก้ปัญหาจึงต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการร่วมกัน วิสาหกิจเพื่อสังคม (Social enterprise) ถือเป็นภาคส่วนหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญมากขึ้นในการแก้ปัญหาสังคม = -098 จากการศึกษาผลงานวิจัยของ Smith et al. (2013) Mongelli et al. (2019) Masiri (2020) Maksum et al. (2020) Namsao & Ruanggoon (2021) ทำให้สรุปได้ว่า วิสาหกิจเพื่อสังคมที่จัดตั้งขึ้นมานั้นได้ช่วยแก้ปัญหาสังคมได้อย่างเต็มขีดความสามารถ (Capacity to address deep-seated societal problems) โดยเฉพาะในเรื่องการจ้างงาน ความยากจน เศรษฐกิจฐานราก ผู้พิการ และการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลาย ดังนั้นจึงมีวิสาหกิจเพื่อสังคมเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ตัวอย่างในประเทศไทยเช่น บริษัท ส่งสุข วิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด วิสาหกิจเพื่อสังคมภายใต้แบรนด์ดอยตุง โดยมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ และธุรกิจกาแฟอาข่า อาม่า เป็นต้น วิสาหกิจเพื่อสังคมเหล่านี้ต่างให้ความสำคัญกับประเด็นปัญหาสังคม โดยพยายามที่จะมองหาแนวทาง วิธีการ และนวัตกรรมต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการดำเนินงาน ผู้ประกอบการเพื่อสังคม (Social entrepreneurship) ต่างมุ่งหวังว่าวิสาหกิจเพื่อสังคมที่ก่อตั้งขึ้นมานั้นช่วยบรรเทาและแก้ปัญหาสังคมได้อย่างยั่งยืน

ในเชิงวิชาการ ความสนใจของนักวิชาการเกี่ยวกับการประกอบการเพื่อสังคมมีมากขึ้น อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาผลงานในอดีตนั้นพบว่า นักวิชาการได้มุ่งไปที่การทำความเข้าใจนิยามและคุณลักษณะของการประกอบการเพื่อสังคม (Dees, 1998; Austin, Stevenson, & Wei-Skillern, 2006) ขณะที่ช่วงหลังมานี้ นักวิชาการสนใจที่จะศึกษาความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ

เพื่อสังคมกันมากขึ้น (Hockerts, 2017; Zaremohzzabieha et al., 2019; Tu et al., 2021) ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior: TPB) เป็นทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับคามนิยมในการนำมาใช้วิจัยเพื่อทำนายความตั้งใจ (Intention) และการแสดงพฤติกรรม (Behavior) ของบุคคลอย่างแพร่หลาย ทฤษฎีนี้มองว่าบุคคลจะตั้งใจและแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอย่างไรมันจะมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ทศนคติต่อพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Ajzen, 2011) จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า นักวิจัยได้นำทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน มาเป็นพื้นฐานทางทฤษฎี (Theoretical perspective) เพื่อศึกษาความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคมในมุมมองที่หลากหลาย (Shahverdia, Ismailb, & Qureshic, 2018) โดยผลงานของ Mair & Noboa (2006) พบว่า ความเข้าใจ การตัดสินใจเชิงคุณธรรม ความเชื่อมั่นในตนเอง และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อความตั้งใจที่จะประกอบการเพื่อสังคม Hockerts (2017) ได้ศึกษาการขยายผลเพิ่มองค์ความรู้จากผลงานชิ้นดังกล่าว โดยการเพิ่มตัวแปรประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสังคมเข้ามาศึกษาร่วมด้วย พบว่า ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสังคมเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม ช่วงหลังมานี้ พบว่า นักวิจัยได้คัดเลือกตัวแปรเข้ามาศึกษาค่อนข้างหลากหลายมากยิ่งขึ้น ดังเช่น การตระหนักถึงปัญหาสังคม การสนับสนุนทางสังคม (Tuan & Pham, 2022) ความฉลาดทางอารมณ์ ความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบทางศีลธรรม (Shah, Shah, & Mirjat, 2022) รวมทั้งตัวแปรความเชื่อมั่นในตนเอง ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสังคม ทศนคติที่มีความเกี่ยวข้องกับการประกอบการอุปนิสัยชอบความเสี่ยง และบรรทัดฐานทางสังคม (Sharaf, El-Gharbawy, & Ragheb, 2018)

ความหลากหลายของผลงานวิจัยเหล่านี้ ทำให้เห็นว่าปัจจัยทำนายความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการนั้นมีหลายปัจจัย ซึ่งถือเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย วิธีการ และระบบที่จะสร้างผู้ประกอบการเพื่อสังคมผ่านมุมมองที่หลากหลาย อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจากอีกมุมมองกลับกัน จะเห็นว่า ความหลากหลายของตัวแปรที่นำเข้ามาศึกษานี้ทำให้เห็นช่องว่างขององค์ความรู้ (Knowledge gap) ที่ว่า “แท้จริงแล้วตัวแปรที่มีผลหรือมีอิทธิพลหรือสามารถทำนายความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคมคือตัวแปรใดกันแน่”

ทั้งนี้ ความหลากหลายของตัวแปรที่คัดเลือกเข้ามาศึกษาในงานวิจัยแต่ละชิ้นอาจเนื่องมาจากมุมมองที่มีต่อการประกอบการเพื่อสังคมในแต่ละสังคมมีความแตกต่างกัน ซึ่งส่งผลให้ทัศนคติ ความเข้าใจ และมุมมองของผู้คนในแต่ละสังคมเกี่ยวกับการประกอบการเพื่อสังคมนั้นแตกต่างกันไปด้วย ส่งผลให้ในระยะต่อมา นักวิชาการได้ศึกษาความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคมในบริบทประเทศต่าง ๆ กันมากยิ่งขึ้น ดังเช่นผลการวิจัยในฮ่องกง (Ip et al., 2017) มาเลเซีย (Shahverdia, Ismailb, & Qureshic, 2018) เวียดนาม (Tuan & Pham, 2022) และในประเทศอียิปต์ (Sharaf et al., 2018) เป็นต้น ด้วยเหตุผลเดียวกันนี้จึงเป็นที่มาของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาในบริบทของประเทศไทย โดยเลือกศึกษาในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัย เนื่องจากนักศึกษามหาวิทยาลัยคืออนาคตของสังคมเป็นกลุ่มคนที่ควรได้รับการสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสังคม รักษาสิ่งแวดล้อม ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส โดยอาศัยการนำนวัตกรรมทางสังคมมาช่วยบรรเทาปัญหาสังคม

ผู้วิจัยศึกษาจากนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยทบทวนวรรณกรรมเพื่อนำมาใช้ในการสร้างมาตรวัดความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม เพื่อจะสะท้อน

ให้เห็นว่าความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคมว่ามีองค์ประกอบใดบ้าง และองค์ประกอบที่สกัดได้นั้นจะสามารถทำนายโอกาสที่นักศึกษาจะเปิดวิสาหกิจเพื่อสังคมได้หรือไม่ ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักศึกษาให้กลายเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคมในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบความตั้งใจที่จะประกอบการเพื่อสังคมของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- 2) เพื่อทำนายโอกาสที่นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี จะเปิดวิสาหกิจเพื่อสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ วิธีการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2562-2565 จำนวน 1,794 คน (Office of Academic Promotion and Registration Dhonburi Rajabhat University, 2022, Online) ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการคำนวณโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามานะ (Yamane, 1970) กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ร้อยละ 5 ขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้ 327 คน สุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ซึ่งสร้างข้อคำถามขึ้นจากการทบทวนทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม (Nga & Shamuganathan, 2010; Ip et al., 2017; Bazan et al., 2020; Seyoum et al., 2021; Tuan & Pham, 2022) สร้างข้อคำถามขึ้นมาจำนวน 19 ข้อ ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น “ฉันเคยมีประสบการณ์ทำงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสังคม” “ฉันรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่นที่ด้อยโอกาสทางสังคม” และ “ครอบครัวจะสนับสนุนฉัน หากฉันก่อตั้งบริษัทขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางสังคม” เป็นต้น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นทดสอบเบื้องต้นกับกลุ่มตัวอย่างที่กันเอาไว้จำนวน 10 คน เพื่อประเมินความเข้าใจและความง่ายในการตอบจากกลุ่มตัวอย่าง

หลังจากนั้นได้ปรับปรุงแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) พิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) พบว่ารายการข้อคำถามมีความตรงเชิงเนื้อหา โดยค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 ผ่านเกณฑ์ (Polit & Beck, 2006; Wathanakom, Khlaisang, & Songkram, 2021) จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลอง (Tryout) เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นกับกลุ่มตัวอย่าง 40 คน วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha) ตามเกณฑ์ยอมรับได้ ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.70 (Hair et al., 2019; Shrestha, 2021) ผลการทดสอบพบว่า ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 ผ่านเกณฑ์ ดังนั้นเครื่องมือการวิจัยจึงมีคุณภาพเพียงพอที่สามารถนำไปเก็บข้อมูลได้

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในเดือนกันยายน – ตุลาคม 2565 โดยผู้วิจัยขอความร่วมมือจากอาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษาช่วยเก็บข้อมูลให้จำนวน 400 ตัวอย่าง เป็นจำนวนที่เพียงพอ ในการนำมาวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิจัย โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหญิง ร้อยละ 69.5

อายุระหว่าง 20-25 ปี ร้อยละ 43.33 อายุ 17-19 ปี ร้อยละ 15.5 อายุ 31-40 ปี ร้อยละ 15.5 อายุ 26-30 ปี ร้อยละ 14.8 และอายุ 41 ปีขึ้นไป ร้อยละ 11 ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาภาคพิเศษ จำนวน 287 คน ร้อยละ 71.8 สาขาวิชาการจัดการมากที่สุด จำนวน 198 คน ร้อยละ 49.5 รองลงมา ได้แก่ เทคโนโลยีดิจิทัลทางธุรกิจ การจัดการโลจิสติกส์ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ และการตลาด ร้อยละ 22.3, 13.3, 12.0 และ 3.0 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่าง มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 5 ปี จำนวน 118 คน ร้อยละ 29.5 ประสบการณ์ทำงาน 1-2 ปี ร้อยละ 22.0 ประสบการณ์ทำงาน 3-5 ปี ร้อยละ 19.8 ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ที่เหลือเป็นผู้ไม่มีประสบการณ์ทำงาน ร้อยละ 28.7

การวิเคราะห์ข้อมูล

ศึกษาองค์ประกอบความตั้งใจที่จะประกอบการเพื่อสังคม โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ เป็นการตรวจสอบว่าข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์มีความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบหรือไม่ โดยการพิจารณาจากค่าสถิติ Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) ซึ่งค่า 0.80 ขึ้นไป ข้อมูลนั้นมีความเหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบมากที่สุด ค่า KMO 0.70 – 0.79 เหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบมาก ค่า KMO 0.60 – 0.69 เหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบปานกลาง ค่า KMO ที่น้อยกว่า 0.60 ไม่เหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบ และในการพิจารณาความเหมาะสมของข้อมูลนั้นยังได้ทดสอบโดยใช้สถิติ Bartlett's test of Sphericity ซึ่งต้องมีค่านัยสำคัญ < 0.05 เพื่อแสดงว่าตัวแปรที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์มีความสัมพันธ์กันสามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้ต่อไป (Shrestha, 2021)

ตรวจสอบความแปรปรวนของตัวแปร โดยพิจารณาค่าความร่วมกันของตัวแปร (Communality) ซึ่งค่าความร่วมกันของตัวแปรในทางสังคมศาสตร์ จะอยู่ระหว่าง 0.40 - 0.70 ถ้ารายการใดมีน้ำหนักน้อยกว่า 0.40 รายการนั้นอาจไม่สัมพันธ์กับรายการอื่นจึงควรตัดออก (Kaiyawan, 2014; Prasitratsin,

2013) สกัดองค์ประกอบ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบร่วม (Common Factor Analysis: CFA) หมุนแกนแบบมุมแหลมด้วยวิธีออบลิมิน (Oblimin) เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมขององค์ประกอบ โดยแต่ละองค์ประกอบต้องมีตัวแปรสังเกตได้ไม่น้อยกว่า 3 รายการ ค่าไอเกิล (Eigen value) มากกว่า 1 ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมมากกว่าร้อยละ 60 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) มากกว่า 0.40 (Shrestha, 2021; Prasitratsin, 2013)

วิเคราะห์อิทธิพลขององค์ประกอบความตั้งใจที่จะประกอบการเพื่อสังคมที่มีต่อความต้องการที่จะเปิดวิสาหกิจเพื่อสังคม ผู้วิจัยนำค่าคะแนนขององค์ประกอบที่สกัดได้ (Factor score) มาเป็นตัวแปรอิสระศึกษาอิทธิพลที่มีต่อตัวแปรตาม คือ โอกาสที่จะเปิดวิสาหกิจเพื่อสังคม ซึ่งเป็นตัวแปรหุ่นให้ “ค่า 0 แทน ไม่เปิด” และ “ค่า 1 แทน เปิด” วิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกส์ด้วยวิธีนำเข้า (Enter) เป็นวิธีที่คัดเลือกตัวแปรทำนายทั้งหมดเข้ามาในสมการถดถอยพร้อมกันแล้วพิจารณาตัวแปรทำนายที่เหมาะสมจากค่าสถิติทดสอบ ถ้ามีนัยสำคัญทางสถิติถือว่าตัวแปรทำนายนั้นควรจะอยู่ในสมการถดถอย (Kaiyawan, 2012) ทดสอบความเหมาะสมของโมเดลด้วย Hosmer and Lemeshow Test, -2 Log likelihood, Cox & Snell R Square และ Nagelkerke R Square พิจารณาความเหมาะสมของโมเดลในการอธิบายโอกาสที่จะเปิดวิสาหกิจเพื่อสังคม

ผลการวิจัย

องค์ประกอบความตั้งใจที่จะประกอบการเพื่อสังคม

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ในการวิเคราะห์ครั้งแรกพบว่า ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์มีความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบมีค่า KMO เท่ากับ 0.87 และค่า Bartlett's test of Sphericity มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 3701.50$, $df = 171$, $p < .001$) ผลการตรวจสอบความแปรปรวนของตัวแปร พบว่า ตัวแปรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.47-0.78 ผ่านเกณฑ์สกัดองค์ประกอบได้ 5 องค์ประกอบ อย่างไรก็ตาม เมื่อตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ 5 นั้นมีเพียงรายการเดียว คือ รายการที่ 19 (so_ent_intention19) ไม่ผ่านเกณฑ์ที่แต่ละองค์ประกอบต้องมีตัวแปรสังเกตได้ไม่น้อยกว่า 3 รายการ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตัดรายการที่ 19 ออกแล้วทำการวิเคราะห์ใหม่ ได้ผลการวิจัยดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 น้ำหนักองค์ประกอบความตั้งใจที่จะประกอบการเพื่อสังคม

รายการ	องค์ประกอบ			
	1	2	3	4
so_ent_intention14	.873			
so_ent_intention13	.846			
so_ent_intention16	.807			
so_ent_intention15	.800			
so_ent_intention18	.697			
so_ent_intention17	.689			
so_ent_intention5		.853		
so_ent_intention6		.812		

ตารางที่ 1 น้ำหนักองค์ประกอบความตั้งใจที่จะประกอบการเพื่อสังคม (ต่อ)

รายการ	องค์ประกอบ			
	1	2	3	4
so_ent_intention10		.788		
so_ent_intention9		.695		
so_ent_intention4		.621		
so_ent_intention8		.531		
so_ent_intention3			.862	
so_ent_intention1			.799	
so_ent_intention2			.729	
so_ent_intention11				.750
so_ent_intention12				.642
so_ent_intention7				.621
ค่าไอเกิล (Eigen Value)	6.701	2.013	1.757	1.142
% ความแปรปรวน	37.228	11.185	9.759	6.343
% ความแปรปรวนสะสม	37.228	48.413	58.171	64.514
ค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy = 0.88 ค่า Bartlett's test of Sphericity มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 3679.79$, df = 153, p < .001)				

ดังตารางที่ 1 ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์มีความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบ มีค่า KMO เท่ากับ 0.88 และค่า Bartlett's test of Sphericity มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 3679.79$, $df = 153$, $p < .001$) ผลการตรวจสอบความแปรปรวน พบว่า ตัวแปรีค่าอยู่ระหว่าง 0.47-0.77 ผ่านเกณฑ์สามารถสกัดองค์ประกอบได้ 4 องค์ประกอบ โดยแต่ละองค์ประกอบมีตัวแปรสังเกตได้ตั้งแต่ 3 รายการ ค่าไอเกนมากกว่า 1 ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมร้อยละ 64.51 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า 0.40 ทุกองค์ประกอบ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า องค์ประกอบความตั้งใจที่จะประกอบการเพื่อสังคม ประกอบด้วย 4 ประการ ผู้วิจัยได้นำมากำหนดชื่อ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การกำหนดชื่อองค์ประกอบความตั้งใจที่จะประกอบการเพื่อสังคม

รายการ		ชื่อองค์ประกอบ
so_ent_intention14	คนรอบข้างจะสนับสนุน หากฉันก่อตั้งบริษัทขึ้นมา เพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ทางสังคม	การสนับสนุน ทางสังคม เพื่อแก้ปัญหาสังคม
so_ent_intention13	ครอบครัวจะสนับสนุน หากฉันก่อตั้งบริษัทขึ้นมา เพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ทางสังคม	
so_ent_intention16	ฉันสามารถดึงดูดนักลงทุน ให้เข้ามาร่วมทุนในบริษัท ที่จะตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือ ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม	

ตารางที่ 2 การกำหนดชื่อองค์ประกอบความตั้งใจที่จะประกอบการ
เพื่อสังคม (ต่อ)

รายการ		ชื่อองค์ประกอบ
so_ent_intention15	หากฉันจะประกอบการเพื่อสังคม จะมีคนสนับสนุนฉันแน่นอน	การสนับสนุน ทางสังคม เพื่อแก้ปัญหาสังคม (ต่อ)
so_ent_intention18	ฉันจะเปิดบริษัทเพื่อดำเนินการ แก้ปัญหาสังคม	
so_ent_intention17	ฉันจะมีส่วนร่วมในการก่อตั้ง บริษัทเพื่อแก้ปัญหาสังคม	
so_ent_intention5	ฉันรู้สึกเห็นใจกลุ่มคนที่ ด้อยโอกาสทางสังคม	ความเข้าอกเข้าใจ ผู้ด้อยโอกาส ทางสังคม
so_ent_intention6	ฉันรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้คนที่ ถูกกีดกันทางสังคม	
so_ent_intention10	หลักการหนึ่งของสังคมคือ การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ทางสังคม	
so_ent_intention9	ฉันช่วยเหลือผู้ที่ ด้อยโอกาสกว่า เพื่อความยุติธรรมทางสังคม	
so_ent_intention4	ฉันเข้าอกเข้าใจดีถึงปัญหา ของผู้ด้อยโอกาสทางสังคม	
so_ent_intention8	ฉันมีหน้าที่ช่วยเหลือ ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม	
so_ent_intention3	ฉันมีความรู้เกี่ยวกับการ ประกอบการเพื่อสังคม	

ตารางที่ 2 การกำหนดชื่อองค์ประกอบความตั้งใจที่จะประกอบการเพื่อสังคม (ต่อ)

รายการ		ชื่อองค์ประกอบ
so_ent_intention1	ฉันมีประสบการณ์ทำงานในหน่วยงานที่เกี่ยวกับปัญหาสังคม	ความเข้าใจผู้ด้อยโอกาสทางสังคม (ต่อ)
so_ent_intention2	ฉันเคยเป็นอาสาสมัครทำงานเพื่อสังคม	
so_ent_intention11	ฉันมั่นใจว่าฉันจะสร้างประโยชน์ร่วมแก้ปัญหาสังคม	
so_ent_intention12	ฉันสามารถหาวิธีการแก้ปัญหาสังคมที่เผชิญ	ความเชื่อมั่นตนเองในการแก้ปัญหาสังคม (ต่อ)
so_ent_intention7	ฉันเชื่อมั่นว่าการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสเป็นสิ่งที่พึงกระทำ	

ดังตารางที่ 2 ความตั้งใจที่จะประกอบการเพื่อสังคมของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การสนับสนุน ทางสังคมเพื่อแก้ปัญหาสังคม ความเข้าใจผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาสังคม และความเชื่อมั่นตนเองในการแก้ปัญหาสังคม

ตัวแปรทำนายโอกาสที่จะเปิดวิสาหกิจเพื่อสังคม

ผู้วิจัยนำค่าคะแนนองค์ประกอบการสนับสนุนทางสังคมเพื่อแก้ปัญหาสังคม ความเข้าใจผู้ต่อยโอกาสทางสังคม ประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาสังคม และความเชื่อมั่นตนเองในการแก้ปัญหาสังคม มาเป็นตัวแปรอิสระเพื่อทำนายโอกาสที่จะเปิดวิสาหกิจเพื่อสังคม ในกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกส์ ผลการทดสอบความเหมาะสมของตัวแบบ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบความเหมาะสมของตัวแบบ

สังเกตได้ (Observed)		ทำนาย (Predicted)		
		โอกาสที่จะเปิดวิสาหกิจเพื่อสังคม		ร้อยละความถูกต้อง
		0	1	
โอกาสที่จะเปิดวิสาหกิจเพื่อสังคม	0	272	17	94.1
	1	109	2	1.8
ร้อยละ				68.5
-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square		Nagelkerke R Square	
441.624	.074		.107	
Hosmer and Lemeshow Test				
Chi-square	df		Sig.	
27.536	8		.07	

ดังตารางที่ 3 จะเห็นว่า ผลการทดสอบความเหมาะสมของตัวแบบด้วยค่าสถิติ Hosmer and Lemeshow Test พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig. > 0.05) แสดงว่า โมเดลมีความเหมาะสมในการอธิบายโอกาสที่จะเปิดวิสาหกิจเพื่อสังคม นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์แสดงค่า Cox & Snell R Square เท่ากับ 0.074 รวมทั้งค่า Nagelkerke R Square เท่ากับ 0.107 แสดงว่า ตัวแปรอิสระของการวิจัยครั้งนี้สามารถอธิบายความผันแปรในสมการถดถอยโลจิสติกส์ได้ร้อยละ 7.4 และ 10.7 ตามลำดับความถูกต้องของการทำนายร้อยละ 68.5 ผลการวิเคราะห์ที่ตัวแปรทำนายโอกาสจะเปิดวิสาหกิจเพื่อสังคมของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรทำนายโอกาสที่จะเปิดวิสาหกิจเพื่อสังคม

ตัวแปรในสมการ	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
การสนับสนุนทางสังคมเพื่อแก้ปัญหาสังคม (x1)	0.442	0.139	10.149	1	.001	1.556
ความเข้าใจผู้ด้อยโอกาสทางสังคม (x2)	0.349	0.139	6.311	1	.012	1.418
ประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาสังคม (x3)	0.119	0.123	0.928	1	.335	1.126
ความเชื่อมั่นตนเองในการแก้ปัญหาสังคม (x4)	-0.009	0.131	0.005	1	.945	0.991
ค่าคงที่ (Constant)	-1.06	0.12	75.29	1	.000	0.346

ดังตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่า ตัวแปรอิสระที่สามารถทำนายโอกาสที่นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี จะเปิดวิสาหกิจเพื่อสังคม คือ การสนับสนุนทางสังคมเพื่อแก้ปัญหาสังคม และความเข้าใจผู้ด้อยโอกาสทางสังคม โดยมีระดับนัยสำคัญที่ 0.05 สามารถเขียนสมการถดถอยโลจิสติกส์ ได้ดังนี้

$$Z = -1.060 + 0.442(x_1) + 0.349(x_2)$$

อภิปรายผลการวิจัย

องค์ประกอบความตั้งใจที่จะประกอบการเพื่อสังคมของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มี 4 ประการ ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมเพื่อแก้ปัญหาสังคม ความเข้าใจผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาสังคม และความเชื่อมั่นตนเองในการแก้ปัญหาสังคม องค์ประกอบเหล่านี้เป็นไปตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน

ประเด็นแรก ความตั้งใจและการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของบุคคลมีองค์ประกอบของทัศนคติต่อพฤติกรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งทัศนคติต่อพฤติกรรมที่ได้จากข้อค้นพบของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ “ทัศนคติที่ว่า การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสกว่าเพื่อความยุติธรรมทางสังคม โดยหลักการหนึ่งของสังคมคือ เราควรช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เรามีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางสังคม” เป็นต้น ทัศนคติเหล่านี้เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มีความเข้าใจผู้ด้อยโอกาสทางสังคม นักศึกษาตระหนักถึงปัญหาของผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เข้าอกเข้าใจผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เมื่อวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกส์ พบว่า ตัวแปรความเข้าใจผู้ด้อยโอกาสทางสังคมนั้นเป็นตัวแปรที่สามารถทำนายโอกาสที่จะเปิดวิสาหกิจเพื่อสังคมได้อย่างมีนัยสำคัญช่วยยืนยันให้เห็นความสำคัญของตัวแปรดังกล่าวนี้อีกด้วย องค์ประกอบดังกล่าวนี้

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Hockerts (2017) ทำการศึกษาความตั้งใจในการประกอบการเพื่อสังคมของนักศึกษาในระดับปริญญาโทที่ Scandinavian Business School พบว่า ทักษะคติเกี่ยวข้องกับความเข้าใจผู้ด้อยโอกาสทางสังคมนั้นเป็นบ่อเกิดที่สำคัญ (Determinants) ของการเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม

ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนให้องค์ความรู้ที่ว่า บุคคลจะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมใดอาจเนื่องมาจากการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนองค์ความรู้ดังกล่าว ดังที่พบว่าความเชื่อมั่นตนเองในการแก้ปัญหาสังคมเป็นองค์ประกอบของความตั้งใจที่จะประกอบการเพื่อสังคม ความเชื่อมั่นตนเองในการแก้ปัญหาสังคมนี้วัดจาก “ความมั่นใจว่าตนเองจะสร้างประโยชน์ร่วมแก้ปัญหาสังคม สามารถหาวิธีการแก้ปัญหาสังคมที่เผชิญ และมีความเชื่อมั่นว่าการช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสเป็นสิ่งที่พึงกระทำ” ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Hockerts (2017) Zhang et al. (2021) ที่พบว่า ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) มองว่าตนเองสามารถหาหนทางแก้ปัญหาสังคม เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสังคม และสามารถให้ความช่วยเหลือผู้คนในสังคมที่เผชิญกับสิ่งท้าทายได้เป็นบ่อเกิดที่สำคัญของความตั้งใจที่จะประกอบการเพื่อสังคม

ประเด็นที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า การสนับสนุนทางสังคมเพื่อแก้ปัญหาสังคมเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม แสดงให้เห็นว่าครอบครัว บุคคลรอบข้าง กลุ่มนักลงทุนนั้นมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าสู่การเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า หากนักศึกษาต้องการเปิดบริษัทขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาสังคมเมื่อได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว บุคคลรอบข้าง กลุ่มคนที่เข้ามาลงทุนจะยิ่งทำให้โอกาสที่นักศึกษาจะเปิดวิสาหกิจเพื่อสังคมนั้นเพิ่มสูงขึ้น ข้อค้นพบดังกล่าวเป็นไปในทำนองเดียวกันกับผลการวิจัยของ Younis et al. (2020) ที่ศึกษาความตั้งใจที่จะประกอบการ

เพื่อสังคมของนักศึกษาในประเทศจีน พบว่าการสนับสนุนทางสังคมเป็นตัวแปรกำกับความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถตนเองกับความตั้งใจที่จะประกอบการเพื่อสังคม อธิบายได้ว่า นักศึกษาที่เห็นว่าตนเองมีความสามารถที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสังคมเมื่อได้รับการสนับสนุนทางสังคมจะยิ่งทำให้นักศึกษามีความตั้งใจที่จะประกอบการเพื่อสังคมเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกส์ยืนยันให้เห็นความสำคัญของการสนับสนุนทางสังคม ดังที่ปรากฏผลการวิจัย ให้เห็นว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็นตัวแปรทำนายโอกาสที่นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี จะเปิดวิสาหกิจเพื่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาสังคม ซึ่งวัดจากความรู้เกี่ยวกับการประกอบการเพื่อสังคม ประสบการณ์ทำงานเกี่ยวกับปัญหาสังคม และการเป็นอาสาสมัครทำงานเพื่อสังคมเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งของความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม สอดคล้องกับผลการวิจัยในประเทศมาเลเซียของ Rashid et al. (2018) ที่พบว่า ผู้ที่ได้รับรู้รับทราบข้อมูลข่าวสาร หรือได้เรียนรู้ปัญหาสังคมทั้งในห้องเรียน หรือได้ประสบจากชีวิตจริงในการเข้าไปช่วยเหลือกลุ่มคนต่าง ๆ ที่ต้องโอกาสทางสังคมนั้นจะผู้นั้นมีความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาหรือความต้องการอย่างลึกซึ้งจากประสบการณ์หรือสถานการณ์ที่เจ็บปวด (Painful situation) กล่าวได้ว่า ประสบการณ์ที่ผ่านมาได้ทำให้เกิดความเชื่อ ทศนคติ และความมุ่งมั่นของนักศึกษาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมช่วยบรรเทาหรือแก้ปัญหาที่สังคมกำลังเผชิญ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าประสบการณ์หรือสถานการณ์ก่อนหน้านี้เองที่เป็นตัวแปรสำคัญอันเป็นบ่อเกิดของความตั้งใจที่จะประกอบการเพื่อสังคม

ประเด็นสุดท้าย ผลการทำนายโอกาสที่นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี จะเปิดวิสาหกิจเพื่อสังคม พบว่า ตัวแปรความเข้าใจผู้ต้องโอกาสทางสังคม และการสนับสนุนทางสังคมเพื่อแก้ปัญหาสังคม เป็นตัวแปรทำนายโอกาสที่นักศึกษา

จะเปิดวิสาหกิจเพื่อสังคมได้ถูกต้องถึงร้อยละ 68.5 สะท้อนให้เห็นว่าคุณลักษณะภายใน (Individual traits) ของผู้ประกอบการที่มีความเห็นอกเห็นใจ กลุ่มคนที่ด้อยโอกาสหรือถูกกีดกันทางสังคม การเป็นคนที่มีใจที่จะช่วยเหลือหรือแก้ปัญหาให้กับผู้ที่ด้อยโอกาสกว่า และเห็นว่าการสร้างความยุติธรรมทางสังคมนั้นเป็นหน้าที่ของคนในสังคมนั้นเป็นตัวแปรที่สำคัญยิ่งต่อการเปิดวิสาหกิจเพื่อสังคม นอกจากนี้ ผลการวิจัย พบว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคมเป็นอีกหนึ่งตัวแปรที่ทำนายโอกาสที่นักศึกษาจะเปิดวิสาหกิจเพื่อสังคม ตัวแปรนี้บ่งชี้ให้เห็นว่า การสนับสนุนทางการเงิน ซึ่งมาจากความพร้อมทางเศรษฐกิจของครอบครัว การได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากนักลงทุนหรือแม้กระทั่งภาครัฐที่จะสนับสนุนด้วยนโยบาย มาตรการต่าง ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินให้กับผู้ประกอบการรายใหม่นั้นมีความสำคัญต่อการที่นักศึกษาจะเปิดวิสาหกิจเพื่อสังคม ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนผลงานของ Schillo et al. (2016) และ Bansal et al. (2019) ที่แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรที่นำไปสู่ความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการนอกจากจะเป็นตัวแปรคุณลักษณะภายในของผู้ประกอบการเองแล้วยังมีตัวแปรอื่น ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการประกอบการเพื่อสังคม โดยเฉพาะฐานะทางเศรษฐกิจ ชีตความสามารถในการระดมทุน และนโยบายหรือมาตรการของภาครัฐในการสนับสนุนทางการเงินให้กับผู้ประกอบการทางสังคม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

องค์ประกอบความตั้งใจที่จะประกอบการเพื่อสังคมของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มี 4 ประการ ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม เพื่อแก้ปัญหาสังคม ความเข้าใจในผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาสังคม รวมทั้งความเชื่อมั่นตนเองในการแก้ปัญหาสังคม ตัวแปรที่สามารถทำนายโอกาสที่จะเปิดวิสาหกิจเพื่อสังคมของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย

ราชภัฏธนบุรี มี 2 ประการ ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมเพื่อแก้ปัญหาสังคม และความเข้าใจผู้ด้อยโอกาสทางสังคมมีความถูกต้องของการทำนายร้อยละ 68.5

ผลการวิจัยครั้งนี้มีประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัย และหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างผู้ประกอบการเพื่อสังคม โดยหากทางหลักสูตรต้องการที่จะปลูกฝังทัศนคติในการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางสังคมให้กับนักศึกษา และหวังว่าในอนาคตนักศึกษาจะเปิดวิสาหกิจเพื่อสังคมขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนที่ด้อยโอกาสกว่า ในการจัดการเรียนการสอนทางหลักสูตรจึงควรมุ่งเน้นการสื่อสารและปลูกฝังความเข้าใจ (Empathy) ของนักศึกษาที่มีต่อผู้ด้อยโอกาสทางสังคม และมุ่งเน้นการเสริมสร้างประสบการณ์ที่นักศึกษาได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาของกลุ่มคนที่ด้อยโอกาสทางสังคมทางเลือกหนึ่ง (Solution) ที่น่าสนใจ คือ การจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการกับการทำงาน (Work-Integrated Learning: WIL) โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าฝึกปฏิบัติงานในวิสาหกิจเพื่อสังคมหรือหน่วยงานที่มีพันธกิจทางสังคม (Social mission) เรื่องที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหาของกลุ่มคนที่ด้อยโอกาสทางสังคมอย่างชัดเจน การเข้าฝึกปฏิบัติงานนอกจากจะช่วยให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารธุรกิจแล้วยังเป็นการปลูกฝังทัศนคติที่มีต่อกลุ่มคนที่ด้อยโอกาสทางสังคม จากการที่ได้เข้าไปมีส่วนช่วยเหลือผ่านการดำเนินงานของวิสาหกิจเพื่อสังคมที่เข้าไปฝึกปฏิบัติงานจริง ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ทางเลือกดังกล่าวนี้ทำให้นักศึกษามีความตั้งใจและมั่นใจว่าในอนาคตตนเองจะก่อตั้งวิสาหกิจขึ้นมาเพื่อช่วยแก้ปัญหาของสังคมได้ในระยะยาว (Yua & Wang, 2019)

การวิจัยในอนาคต ควรวิจัยเพื่อยืนยันองค์ประกอบความตั้งใจที่จะประกอบการเพื่อสังคม โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA) และศึกษาเพิ่มเติมด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก เก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจ

เพื่อสังคมอย่างต่อเนื่อง เพื่อค้นหาปัญหา อุปสรรค และปัจจัยแห่งความสำเร็จของการประกอบการเพื่อสังคม รวมทั้งอาจทำให้ค้นพบตัวแปรอื่นๆ ที่เป็นองค์ประกอบของความตั้งใจที่จะประกอบการเพื่อสังคมเพิ่มเติม

นอกจากนี้ การวิจัยในอนาคตควรคัดเลือกตัวแปรอื่นๆ เข้ามาศึกษา ร่วมด้วย เช่น ความพร้อมทางการเงิน สภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบการเพื่อสังคม และการให้การสนับสนุนเชิงนโยบายจากภาครัฐ ในลักษณะตัวแปรที่เป็นบ่อเกิด (Antecedents) หรือตัวแปรกำกับ (Moderator) อันจะทำให้ได้องค์ความรู้ หรือบทเรียน สำหรับนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เป็นประโยชน์ต่อการบ่มเพาะ และพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคมของนักศึกษาต่อไป

คำขอบคุณ

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลศักดิ์ วงศ์ศรีแก้ว อาจารย์ ดร. สิทธิชัย ฝรั่งทอง อาจารย์สุชีลา ศักดิ์เทวิน อาจารย์ธมณวรรณ เฟื่องประยูร และอาจารย์ประทับใจ อภิลิทธิสุขสันติ ช่วยเหลือเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้

References

- Ajzen, I. (2011). The theory of planned behaviour: Reactions and reflections. *Psychology & Health, 26*(9), 1113-1127.
- Austin, J., Stevenson, H., & Wei-Skillern, J., (2006). Social and commercial entrepreneurship: same, different or both? *Entrepreneurship: Theory & Practice, 30*(1), 1-22.
- Bansal, S., Garg, I., & Sharma, G. D. (2019). Social entrepreneurship as a path for social change and driver of sustainable development: A systematic review and research agenda. *Sustainability, 11*(4), 1091. <https://doi.org/10.3390/su11041091>
- Bazan, C., Gaultois, H., Shaikh, A., Gillespie, K., Frederick, S., Amjad, A., Yap, S., Finn, C., Rayner, J., & Belal, N. (2020). A systematic literature review of the influence of the university's environment and support system on the precursors of social entrepreneurial intention of students. *Journal of Innovation and Entrepreneurship, 9*(4), 1-28.
- Dees, J. G. (1998). Enterprising nonprofits. *Harvard Business Review, 76*(1), 55-66.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate data analysis*. (8th ed.). Cengage.
- Hockerts, K. (2017). Determinants of social entrepreneurial intentions. *Entrepreneurship: Theory & Practice, 41*, 105-130.

- Ip, C. Y., Wu, S. C., Liu, H. C., & Liang, C. (2017). Revisiting the antecedents of social entrepreneurial intentions in Hong Kong. *International Journal of Educational Psychology, 6*(3), 301-323.
- Kaiyawan, Y. (2012). *Principle and using logistic regression analysis for research. RMUTSV Research Journal, 4*(1), 1-12. [In Thai]
- _____. (2014). *Multivariate statistical analysis for research. (2nd ed.)*. Chulalongkorn University. [In Thai]
- Mair, J., & Nobao, E. (2006). Social entrepreneurship: How intentions to create a social venture get formed. In J. Mair, J. Robinson, & K. Hockerts (Eds.), *Social entrepreneurship*. (pp. 121-136). Palgrave MacMillan.
- Maksum, I. R., Rahayu, A. Y. S., & Kusumawardhani, D. (2020). A social enterprise approach to empowering micro, small and medium enterprises (SMEs) in Indonesia. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity, 6*(3), 1-17.
- Masiri, P. (2020). Social enterprise and social problems solving in Thailand. *Ganesha Journal, 16*(1), 1-16.
- Mongelli, L., Rullani, F., Ramus, T., & Rimal, T. (2019). The bright side of hybridity: Exploring how social enterprises manage and leverage their hybrid nature. *Journal of Business Ethics, 159*, 301-305.
- Namsao, V., & Ruanggoon, J. (2021). Social entrepreneurship: A case study of Yimsoo Café, a coffee shop to create job opportunities for persons with disabilities, *RMUTSB Academic Journal (HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES), 6*(1), 1-18. [In Thai]

Nga, J. K. H., & Shamuganathan, G. (2010). The Influence of personality traits and demographic factors on social entrepreneurship start up intentions. *Journal of Business Ethics volume*, 95, 259-282.

Office of Academic Promotion and Registration Dhonburi Rajabhat University. (2022). *Student statistics categorize condition according to year received*. Retrieved August 30, 2022. <https://reg.dru.ac.th/registrar/studentByProgram.asp?drureg953343315=5>

Polit, D. F., & Beck, C. T. (2006). The content validity index: Are you sure you know what's being reported? critique and recommendations. *Research in Nursing & Health*, 29, 489-497.

Prasitratsin, S. (2013). *Using statistics in research correctly and according to international standards*. (6th ed.). Sam Lada. [In Thai]

Rashid, N. S., Sarkam, S. F., Yaacob, N. J. A., Mustapha, M., Jusoh@Hussain, N., & Azis, R. A. (2018). Factors influencing student's social entrepreneurship intention: A case of Duta Jauhar program. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 8(4), 1307-1321.

Schillo, R. S., Persaud, A., & Jin, M. (2016). Entrepreneurial readiness in the context of national systems of entrepreneurship. *Small Business Economics*, 46, 619–637.

- Seyoum, B., Chinta, R., & Mujtaba, B. G. (2021). Social support as a driver of social entrepreneurial intentions: the moderating roles of entrepreneurial education and proximity to the US small business administration. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 28(3), 337-359.
- Shah, E., Shah, A. A., & Mirjat, A. J. (2022). Antecedents of social entrepreneurship intention among the private university students of Pakistan. *Progressive Research Journal of Arts and Humanities*, 4, 76-89.
- Shahverdia, M., Ismailb, K., & Qureshic, M. I. (2018). The effect of perceived barriers on social entrepreneurship intention in Malaysian universities: The moderating role of education. *Management Science Letters*, 8, 341-352.
- Sharaf, A., El-gharbawy, A., Ragheb, M.A. (2018), Factors that influence entrepreneurial intention within university students in Egypt. *Open Access Library Journal*, 5, 1-14.
- Shrestha, N. (2021). Factor analysis as a tool for survey analysis. *American Journal of Applied Mathematics and Statistics*, 9(1), 4-11.
- Smith, W. K., Gonin, M., & Besharov, M. (2013). Managing social business tensions: A review and research agenda for social enterprise. *Business Ethics Quarterly*, 23(3), 407-442.

- Tu, B., Bhowmik, R., Hasan, M., Asheq, A. A., Rahaman, M., & Chen, X. (2021). Graduate students' behavioral intention of toward social entrepreneurship: Role of social vision, innovativeness, social proactiveness, and risk taking. *Sustainability*, *13*(11), 6386. <https://doi.org/10.3390/su13116386>
- Tuan, A. B. M., & Pham, N. (2022). The role of mindfulness and perceived social support in promoting students' social entrepreneurial intention. *Entrepreneurial Business and Economics Review*, *10*(1), 145-160.
- Wathanakom, N., Khlaisang, J., & Songkram, N. (2021). A journey to enhance youth in entrepreneurship: Investigation of entrepreneurial competencies and development needs. *Journal of Education Naresuan University*, *23*(3), 64-78. [In Thai]
- Yamane, T. (1970). *Statistic: an introductory analysis*. (2nd ed.). Harper & Row.
- Younis, A., Xiaobao, P., Nadeem, M. A., Kanwal, S., Pitafi, A. H., Qiong, G., & Duan, Y. (2020). Impact of positivity and empathy on social entrepreneurial intention: The moderating role of perceived social support. *Journal of Public Affairs*, *21*(1), 1-15.
- Yua, T. L., & Wang, J. H. (2019). Factors affecting social entrepreneurship intentions among agricultural university students in Taiwan. *International Food and Agribusiness Management Review*, *22*(1), 107-118.

- Zaremohzzabieha, Z, Ahrarib, S., Kraussa, S. E., Samaha, A. B. A., Menga, L. K., Ariffina, Z. (2019). Predicting social entrepreneurial intention: A meta-analytic path analysis based on the theory of planned behavior. *Journal of Business Research*, 96, 264-276.
- Zhang, Y., Trusty, J. Goroshnikova, T., Kelly, L., Kwong, K. K., McGuire, S. J. J., Perusquia, J., Prabhu, V. P., Shen, M., & Tang, R. (2021). Millennial social entrepreneurial intent and social entrepreneurial self-efficacy: A comparative entrepreneurship study. *Social Enterprise Journal*, 17(1), 20-43.